

Motion till riksdagen

1988/89:Sf3

av Olof Johansson m.fl. (c)

med anledning av proposition 1988/89:33 om avgifter för pensionärer vid sjukhusvård

Riksdagen har fattat principbeslut om att ålderspensionärernas friår i sjukvården skall slopas. Med gällande vårdtaxa innebär detta maximalt en ökad kostnad för pensionärer med drygt 20 000 kr. per år. Detta är en stor extrakostnad för alla pensionärer och särskilt för dem med låg pension. Oftast är det den äldre delen av pensionärsgruppen som har långa vårdtider och dessa människor har också ofta låg pension. Den nya vårdavgiften riskerar att äventyra ekonomiska åtaganden utanför vårdinstitutionen. Centerpartiet begär därför att tidigare principbeslut rivs upp.

Regeringens avgörande motiv för att slopa pensionärernas friår i sjukvården är att spara pengar i budgeten. Förslaget kom upp som en del av betalningen för att kompensera pensionärer för devalveringsförlusten. Det blir alltså de som inte bara är gamla utan också sjuka som får vara med att betala det socialdemokratiska löftet från 1982. Centerpartiet anser detta vara orimligt. Även regeringen torde inse att förslaget är så orimligt att det väcker anstöt, eftersom man förskjutit ikraftträdandet till efter 1988 års val.

Förtidspensionärerna får behålla sitt friår i sjukvården. Motivet för detta är att det sker "med hänsyn till deras behov av egna ekonomiska medel för rehabilitering".

Med detta uttalande redovisar regeringen en syn på sjuka ålderspensionärer som står i direkt motsatsställning till centerpartiets människosyn. Uttalandet i propositionen kan ju inte innebära annat än att de grupper som nu förlorar friåret *inte* har behov av egna ekonomiska medel för rehabilitering. Det strider dessutom mot uttalanden i proposition 1988/89:46 om att pensionärer bör stimuleras att göra en arbetsinsats också under pensionsåldern.

Ett av de stora problemen i vårt land är att många människor är starkt oroade för att bli gamla. Känslan av att bli utlämnad när de egna krafterna minskar upplevs av alltfler. Tryggheten att vård och omsorg fungerar med kvalitet och kontinuitet är avgörande. Tyvärr blir bristerna för många det bestående intrycket. För alltfler är det egna hemmet den fasta punkt som representerar framtidsköp och livsvilja.

Centerpartiet anser det vara självklart att de äldre skall ha rätt att leva sitt liv utan att känna hotet av att inte kunna behålla den fasta punkten i tillvaron som det egna hemmet utgör. Åldersgränsen 65 år får inte innebära att samhället ger upp ambitionen att rehabilitera. Målet om rehabilitering måste finnas kvar i sjukvården för alla åldersgrupper.

Ett av regeringens argument för att slopa friåret är att det inte går att

förklara att den som har sjukpenning fram till pensionsdagen i och med 65-årsdagen skulle få en annan avgift vid sjukhusvården. För oss ter det sig ganska naturligt att avgiften kan ändras därför att de ekonomiska villkoren för den sjuke förändras. Pensionen är för den enskilde ofta lägre än den sjukpenning som utgått.

Regeringens förslag till nytt avgiftssystem är krångligt och svåradministrerat. Avgift skall utgå med en tredjedel av utgående pensioner från folkpension, ATP och pensionstillskott. Avgiften skall vara lägst 40 kr. och högst 55 kr. För de s. k. undantagandepensionärerna är avgiften 30 kr. Sjukvårdsavgiften skall dras från pensionen och av försäkringskassan betalas till sjukvårdshuvudmännen.

Regeringen förutsätter att kommunerna justerar sina avgifter i servicehusen i motsvarande mån så att en minskning sker för de dagar den enskilde finns i sjukvården. Någon garanti för att detta sker finns inte. Det nya avgiftssystemet ger nya förutsättningar för kommunernas taxor, vilket kan medföra betydande samordningsproblem – särskilt i ett inledningsskede. Frågan om hur taxorna på ålderdomshem skall hanteras berörs t.ex. inte alls i propositionen.

Principerna för det nya avgiftssystemet skall också tillämpas beträffande patienter på enskilda vårdhem. I praktiken borde detta inte innebära någon förändring för sjukhemmen jämfört med dagsläget, eftersom landstingen i allmänhet jagar vårdplatser och inte söker göra sig av med sådana platser. Vi kan emellertid inte bortse ifrån möjligheten att de enskilda vårdhemmens möjligheter till långsiktig planering i vissa fall kan undergrävas. Enligt centerpartiets uppfattning bör möjligheterna till vård vid enskilda vårdhem vidgas.

Försäkringskassorna har alltför stora ärendebalanser redan med nuvarande uppgifter. Det merarbete som bl.a. timsjukpenningreformen medfört har inte kompensrats med ökade resurser. De administrativa problemen med den reformen förutsågs bara delvis men resulterade ändå i att den av regeringen aviserade tidpunkten för ikraftträdandet försköts med 5 månader.

I propositionen aviseras ett behov av merinsatser motsvarande 60 årsarbete, lokalt och centralt, för att klara omläggningen och den löpande administrationen av det nya avgiftssystemet. Vi vill konstatera att det finns ett omfattande behov av utbildning och intrimning i organisationen innan det nya systemet ens administrativt kan förväntas fungera. Detta talar också emot den förändring som föreslås.

Hemställan

Med stöd av det anförda hemställs

1. att riksdagen beslutar avslå proposition 1988/89:33 om avgifter för pensionärer vid sjukhusvård.
2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts om rehabilitering som målsättning i sjukvården för ålderspensionärer.

3. att riksdagen beslutar upphäva tidigare principbeslut om att införa avgifter för pensionärer vid sjukhusvård.

Mot. 1988/89
Sf3

Stockholm den 2 november 1988

Olof Johansson (c)

Karl Erik Olsson (c)

Bertil Fiskesjö (c)

Gunnar Björk (c)

Pär Granstedt (c)

Karin Israelsson (c)

Per-Ola Eriksson (c)

Görel Thurdin (c)

Karin Söder (c)

Gunilla André (c)

Börje Hörnlund (c)

Agne Hansson (c)

Larz Johansson (c)